

KARWIJ

Carum carvi

Plantenfamilie	
Apiaceae (schermbloemigen)	
Oorsprong	
De plant komt in het wild voor in Europa, Noord-Afrika en West-Azië.	
Plantkenmerken	
Levensduur	Eénjarige (zomerkarwij) en tweejarige (winterkarwij) rassen.
Bloei	Winterkarwij: mei – juni, wit. Zomerkarwij: juli - augustus, wit.
Zaad	Zaden van 3 à 6 mm bij 1 mm.
Blad	De bladeren zijn diep ingesneden en fijn verdeeld zodat ze op varenbladeren lijken.
Groeihoogte	30 – 60 cm.
Voortplanting	Maximale nectar- en pollenwaarde (5) volgens imkerpedia.nl.
Teeltkenmerken	
Bemesting	Zomerkarwij: 80 kg N/ha (het gewas moet wat schraal opgroeien). Voldoende fosfor in de bodem beïnvloedt de zaadopbrengst positief.
Bodem	Karwij stelt hoge eisen aan het vochtleverend vermogen van de bodem. Het gewas moet diep kunnen wortelen. Karwij laat een goede bodemstructuur achter.
Zaaien	Zomerkarwij: 6 kg zaaizaad/ha, rijafstand tussen 12 en 37 cm. Zaai vanaf half maart (maar kans op nachtvorstschade). Zaai met nokkenrad of penauwatische zaaimachine. Zaaidiepte: 2 cm.
Oogst	Bij de oogst van karwij spelen de volgende aspecten een rol: vastzadigheid, oogstmethode, oogsttijdstip en afstelling maaidorser. Een egaal gewas is maaijrij als een enkel zaadje op de grond gevallen is en vrijwel geen groen zaad meer aanwezig is. Na de oogst dient het zaad gedroogd te worden tot een vochtgehalte van ongeveer 12% (bewaring is dan gedurende enkele jaren mogelijk). Het drogen kan uitgevoerd worden met lucht die opgewarmd is tot max. 30°C. Het oogsttijdstip is eind augustus – begin oktober.
Opbrengst	Zaadopbrengst kan sterk variëren in functie van de weersomstandigheden (gevoelig aan droogte): tussen 193 kg/ha en 850 kg/ha.
Ziekten en plagen	Weinig ziektegevoelig op zwaardere gronden. Op lichtere gronden meer problemen. Gevoelig voor rupsjes van het karwijmotje, de wollige karwijluis, de made van de wortelvlieg en soms bladluizen. Vermijd een nauwe teeltrotatie met gewassen die gevoelig zijn voor Sclerotinia (koolzaad, erwten, bonen) en Verticillium (aardappelen, erwten). Een graan als tussengewas is daarom ook aan te bevelen.
Onkruid	Voor schoffelen rijafstand van minimaal 25 cm. Toelatingen zie fytoweb.be (karwij).

Potentiële toepassingen

Het grootste deel van het karwijzaad wordt gebruikt als specerij. Het wordt gebruikt bij de productie van o.a. kaas, worst, brood en gebak.

Uit het zaad wordt ook karwijolie geperst. Deze olie is rijk aan een zeldzaam verzadigd vetzuur, namelijk petroselinezuur, met diverse industriële toepassingsmogelijkheden. Het totale gehalte varieert van 2,9 tot 7,3% (op basis van droge stof gewicht).

De etherische olie bestaat voornamelijk uit carvon (62 – 77%) en limoneen (16 – 29%). Bij destillatie kan uit het zaad $\pm$ 4% etherische olie gewonnen worden. Het gehalte hangt echter sterk af van het ras, tweejarige rassen hebben over het algemeen een hoger gehalte aan etherische oliën dan éénjarige rassen. Carvon heeft verschillende toepassingen zoals geur- en smaakstof, kiemremmer bij aardappelen, antimicrobiële werking en ook op medisch vlak.

Wist je dat?

Rembert Dodoens (1517 – 1585) getuigde dat karwijzaden helpen bij winderigheid, dat ze de spijsvertering ondersteunen en de urineproductie verhogen. Ook meldde hij dat de wortel kan gegeten worden als pastinaak of wortel en dat de zaden kaas lekker doen smaken.